

1 De forskellige typer retsmidler

Formålet med sikrende retsmidler er at sikre bevarelsen af rettigheder. I praksis kan kreditorerne anvende disse retsmidler til at beskytte sig mod risikoen for, at de ikke modtager betaling fra deres skyldnere.

I tilfælde af at rent sikrende retsmidler er utilstrækkelige, kan retten iværksætte foreløbige retsmidler, og følgerne heraf kan sammenlignes med den afgørelse, som forventes i forbindelse med realitetsprøvelse. Den endelige dom kan stadfæste disse foreløbige retsmidler eller ophæve dem.

Dommeren kan pålægge foreløbige eller sikrende retsmidler vedrørende skyldnerens materielle ejendele. I forbindelse med inddrivelsen af gæld gælder princippet om, at en skyldner er pligtig til at indfri sin gæld med alt sit løsøre (penge, møbler, smykker, aktier) og alle former for fast ejendom (jord, bygninger, boliger). Kreditor kan ligeledes fremsætte regreskrav med hensyn til skyldnerens rettigheder (bankindestående, løn o.l.).

1.1. Sikrende retsmidler

A. Arrest

I hastesager kan en kreditor anmode retten om tilladelse til at foretage arrest i aktiver, der tilhører skyldneren, og som er egnede til arrest (artikel 1413 i den belgiske retsplejelov). Skyldneren har ikke længere fri råderet over genstande, hvori der er foretaget arrest. Dette betyder, at skyldneren ikke længere kan sælge, bortgive eller belåne den pågældende genstand. Virkningen af denne manglende rådighedsbeføjelse er kun relativ, idet den kun begunstiger den kreditor, der anmodede om tilladelse til at foretage arrest. Skyldneren ejer fortsat den pågældende genstand og bevarer nydelsesretten hertil.

B. Beslaglæggelse

Beslaglæggelse består i, at der stilles sikkerhed i form af aktiver, som er tvistens genstand, og som skal opbevares, indtil den endelige dom er afsagt (den civile lovbogs artikel 1955 ff.). Parterne kan enes om beslaglæggelse (beslaglæggelse efter aftale), eller retten kan træffe afgørelse om beslaglæggelse (retslig beslaglæggelse). I modsætning til den almindelige sikkerhedsstillelse kan beslaglæggelse ligeledes omhandle fast ejendom (artikel 1959 i den civile lovbog).

C. Opgørelse

Formålet med at udarbejde en opgørelse er at fastsætte værdien af en arv, et ægtepars fællesje eller af formuegenstande, der ejes af flere parter i sameje (retsplejelovens artikel 1175), på begæring af en kreditor, en ægtefælle eller en arving. De personer, der kræver udarbejdelse af en opgørelse, har ret til at vælge en notar, som herefter udarbejder et bekræftet dokument med en angivelse af aktiverne. Såfremt de ikke kan nå til enighed, udpeger civilrettens dommer notaren (retsplejelovens artikel 1178). I tilfælde af en eventuel tvist har civilretten kompetence til at bilægge tvisten.

D. Forsegling

Hvis aktiver forsegles, indebærer det, at man ikke længere har rådighedsretten over dem. I tilfælde, hvor en væsentlig interesse skal beskyttes, kan en kreditor, ægtefælle eller arving begære forsegling af aktiver, der udgør en del af et ægtepars fællesje, en arv eller formuegenstande, der ejes som sameje (retsplejelovens artikel 1148). Civilretten træffer afgørelse om forsegling af aktiver. Civilretten kan på begæring af den person, der forseglede genstanden(e), dvs. kreditorerne, ægtefællen eller arvingerne, træffe afgørelse om ophævelse af forseglingen. I tilfælde af at ophævelsen af forseglingen anfægtes, træffer civilretten afgørelse i sagen.

1.2. Foreløbige retsmidler

Foreløbige retsmidler er foranstaltninger, der kan tilbagekaldes og ikke er uigenkaldelige. De kan iværksættes i sager, hvor der specifikt fremsættes begæring herom, eller i forbindelse med en realitetsprøvelse.

1.3. Foreløbig fuldbyrdelse

Foreløbig fuldbyrdelse er mulig, hvis strenge, helt klare betingelser er opfyldt, efter en dom, der endnu ikke er endelig.

Bortset fra de undtagelser, der er fastsat ved lov, eller hvis dommeren træffer anden, særligt begrundet afgørelse, og med forbehold af artikel 1414, har indsigelse mod endelige afgørelser opsættende virkning med hensyn til deres fuldbyrdelse.

Bortset fra de undtagelser, der er fastsat ved lov, eller hvis dommeren træffer anden, særligt begrundet afgørelse, og med forbehold af artikel 1414, er endelige domme foreløbigt eksigible uanset en eventuel appel og uden sikkerhedsstillelse, hvis dommeren ikke har bestemt, at der skal stilles en sådan (artikel 1397 i retsplejeloven).

2 Betingelserne for at anvende disse retsmidler

2.1 Procedure

A. Arrest

En person, der er i besiddelse af en dom, herunder også domme afsagt i udlandet, er berettiget til at anmode en af rettens embedsmænd om at foretage arrest i den i dommen omhandlede skyldners aktiver. Hvis en person ikke er i besiddelse af en dom, er en kendelse nødvendig for at kunne foretage arrest. Påstande forelægges retten i arrestsager og behandles på samme måde som i sager om foreløbige retsmidler (retsplejelovens artikel 1395). Perioden mellem indkaldelsen til retten og retsmødet skal være mindst to dage, men i hastesager kan denne periode afkortes.

Advokaten forelægger en ex parte-begæring om arrest for retten i arrestsager, og dommeren kan herefter give tilladelse til at foretage arrest. Dommeren i arrestsager træffer en afgørelse inden for otte dage. Sammen med kendelsen om foretagelse af arrest i gods forkyndes afgørelsen herefter af en af rettens embedsmænd for skyldneren for således at sikre, at skyldneren er blevet gjort bekendt med arresten.

Afgørelsen kan fuldbyrdes foreløbigt efter loven, og afgørelsens endelige karakter og den manglende mulighed for at appellere afgørelsen er kun relativ. I sager om arrest kan dommeren til enhver tid ændre afgørelsen eller trække den tilbage som følge af ændrede omstændigheder. De af rettens embedsmand opkrævede gebyrer er fastsat i kongeligt dekret af 30. november 1976 (Moniteur belge/Belgisch Staatsblad, den 8. februar 1977).

B. Beslaglæggelse

Ved beslaglæggelse efter samtykke er en gyldig aftale mellem parterne tilstrækkelig, og der kræves ingen kendelse, mens det er retten, der skal afsige kendelse om retslig beslaglæggelse.

I begge tilfælde vil der blive udpeget en bestyrer enten ved samtykke eller af retten. Bestyreren skal udvise den fornødne omhu med henblik på at sikre bevarelsen af de til ham eller hende betroede aktiver. Samtidig er bestyreren forpligtet til at tilbagelevere aktiverne, hvis beslaglæggelsen ophæves. Bestyreren er berettiget til at oppebære et vederlag som fastsat i loven (artikel 1962, stk. 3, i den civile lovbog).

C. Foreløbige retsmidler

Der skal til enhver tid indgives begæring til retten om foreløbige retsmidler, enten i form af foreløbige forholdsregler eller realitetsprøvelse. En voldgiftsmand kan ligeledes iværksætte foreløbige retsmidler (retsplejelovens artikel 1696).

I hastesager vil dommeren ved domstolen i første instans afsige en foreløbig retskraftig dom i alle sager, der efter loven ligger inden for rettens kompetence (retsplejelovens artikel 584, stk. 1). "Foreløbig retskraftig" betyder, at dommen kun er foreløbig og ikke medfører endelige eller uigenkaldelige virkninger.

Retsformanden ved handelsdomstolen og retsformanden ved arbejdsdomstolen har ligeledes bemyndigelse til at afsige foreløbig retskraftige domme i hastesager, såfremt disse henhører under deres respektive ansvarsområder.

En dom i sager om foreløbige retsmidler skader ikke nødvendigvis selve sagen (hovedsagen), hvilket betyder, at dommens endelige karakter og den manglende mulighed for appel er relativ. Dommeren i hovedsagen er ikke på nogen måde bundet af dommen, hvilket betyder, at dommeren i sager om foreløbige retsmidler kun må iværksætte foreløbige retsmidler.

I skilsmisssager har retsformanden ved familiedomstolen eksempelvis bemyndigelse til at pålægge foreløbige retsmidler vedrørende den pågældende person, aktiverne og ægtefællens samt fællesbørnenes underhold (retsplejelovens artikel 1280, stk. 1).

En af rettens embedsmænd forestår underretningen af modparten om de retsmidler, der er blevet iværksat, og opfordrer modparten til at acceptere disse, om nødvendigt med trusler om politisag og/eller om ophævelse af en af retten pålagt sanktion. De af rettens embedsmand opkrævede gebyrer er fastsat i kongeligt dekret af 30. november 1976 (Moniteur belge/Belgisch Staatsblad, den 8. februar 1977).

Domstolen i første instans har beføjelse til at pålægge foreløbige retsmidler, som skal være gældende i det tidsrum, hvor ægtefællerne eller de retligt anerkendte samlevende fortsat er samboende. Disse retsmidler kan f.eks. vedrøre familiens hjem, børnene eller børnenes ejendom. Retsmidlerne er foreløbige og vil ikke længere være gældende, når det faktiske samliv ophører. Ægtepar kan imidlertid ikke gennemføre en fuldstændig behandling af en skilsmisssag på denne måde. Enhver endelig bodelingsoverenskomst skal behandles ved domstolen i første instans.

D. Foreløbig fuldbyrdelse

En dom udgør et fuldbyrdelsesgrundlag. Kun domme, der er endelige, kan fuldbyrdes. Bortset fra de undtagelser, der er fastlagt ved lov, eller hvis dommeren træffer anden, særligt begrundet afgørelse, udsættes fuldbyrdelsen som følge af, at der kan gøres indsigelse, men den udsættes ikke, hvis der indgives en appel, eller som følge af at det er muligt at henvise et retligt spørgsmål til kassationsdomstolen (retsplejelovens artikel 1397).

Den dommer, der har afsagt den endelige dom, kan give tilladelse til foreløbig fuldbyrdelse heraf, undtagen i tilfælde, hvor dette er forbudt ved lov (retsplejelovens artikel 1399). Dette gælder navnlig endelige domme vedrørende personers retlige status.

Såfremt foreløbig fuldbyrdelse faktisk kan gøres gældende, iværksættes retsmidlet for sagsøgers risiko. Retten kan vælge at stille en betingelse med hensyn til en afgørelses fuldbyrdelse, herunder krav om, at sagsøger skal stille sikkerhed (retsplejelovens artikel 1400). Sagsøger kan påbegynde fuldbyrdelsen, men er forpligtet til at erlægge et beløb eller en bankgaranti til Caisse des Dépôts et Consignations/Deposito- en Consignatiekas. Det er naturligvis muligt, at dommen ændres efter at være blevet appelleret, og at sagsøgte kan være berettiget til erstatning.

2.2 De vigtigste betingelser

A. Arrest

Der kan kun foretages arrest i hastesager og i tilfælde af, at det tilgodehavende, der søges fyldestgjort, er sikkert, fast og kan søges fyldestgjort.

Ved hastesag forstås en situation, hvor skyldnerens solvens er i fare, hvilket skader kreditorens mulighed for at gøre et krav gældende mod skyldnerens aktiver. Arrest kan ikke kun anvendes som en metode til at lægge pres på personer, men er ligeledes tilladt, hvis skyldnerens finansielle situation objektivt set er truet. Forudsætningerne for en hastesag skal både foreligge på det tidspunkt, hvor arresten pålægges, og på det tidspunkt, hvor dommeren træffer afgørelse om fuldbyrdelsen af arresten.

Sagsøgers krav skal være sikkert, hvilket betyder, at kravet skal fremstå som tilstrækkeligt begrundet, og der må ikke foreligge rimelige grunde til at anfægte det. Kravet vedrørende fordringen skal ligeledes være fast. Fordringens størrelse skal være fastsat eller skal i det mindste kunne fastsættes på grundlag af et foreløbigt skøn. Hvis fordringens nøjagtige størrelse ikke er blevet fastsat endnu, foretager dommeren i sager om arrest et skøn. Endelig skal fordringen være forfalden til betaling, dvs. at kreditorens krav om fyldestgørelse af fordringen skal være begrundet. I retsplejelovens artikel 1415 er dette krav defineret mere præcist, således at krav, der vedrører fremtidige periodiske indtægter (underholdsbidrag, husleje eller renter), og ligeledes foreløbige eller mulige krav kan gøres til genstand for arrest.

B. Beslaglæggelse

Retten kan afsige kendelse om retslig beslaglæggelse, når det drejer sig om løsøre, hvori der er foretaget arrest, når det drejer sig om løsøre eller fast ejendom, hvor ejerforholdet er genstand for en tvist mellem to eller flere personer, eller genstande, som en skyldner har tilbudt for at indfri gælden (den civile lovbogs artikel 1961). Generelt henvises der til en situation, hvor sagens omstændigheder begrunder anvendelsen af beslaglæggelse som en form for sikrende retsmiddel for at sikre, at genstande forbliver uændrede, uanset den endelige løsning, der måtte blive fundet. Det er lige meget, om der er tale om en hastesag. Dommeren vil imidlertid udvise en vis grad af forsigtighed med hensyn til anvendelsen af beslaglæggelse, da det er en alvorlig og usædvanlig foranstaltning, som kun er tilladt, hvis der foreligger tilstrækkelig væsentlige begrundelser herfor.

C. Foreløbige retsmidler

En sag kan alene gøres til genstand for procedurer om foreløbige retsmidler, hvis det drejer sig om en sag af så uopsættelig karakter, at sagsøger, såfremt der ikke omgående indgås en aftale, risikerer at lide tab i en vis størrelsesorden eller vil komme i økonomiske vanskeligheder. Uopsættelighed er derfor et krav af afgørende betydning, når det drejer sig om at indlede sager om foreløbige retsmidler.

De foreløbige retsmidler i forbindelse med realitetsprøvelse skal også være af hastende karakter. Derfor betegnes disse foranstaltninger, hvorom der kan indgives begæring ved retten i civile sager, som "uopsættelige foreløbige retsmidler".

D. Foreløbig fuldbyrdelse

Det kriterium, som retten lægger til grund ved beslutningen om, hvorvidt foreløbig fuldbyrdelse skal tillades, vedrører den risiko, som påhviler sagsøger, for at fuldbyrdelsen af dommen bliver unødigt forsinket eller hindret af modparten. Såfremt modparten gør indsigelse eller indgiver appel med det ene formål at hindre fuldbyrdelsen af dommen, vil dette tilskynde den ret, der afsagde dommen, til at træffe afgørelse om foreløbig fuldbyrdelse af dommen. I visse typer sager er foreløbig fuldbyrdelse imidlertid ikke tilladt (se ovenfor).

3 Beskrivelse af retsmidlerne

3.1 Hvilke typer aktiver kan omfattes af disse retsmidler?

A. Arrest

Der kan foretages arrest i alle former for aktiver (løsøre, fast ejendom og immaterielle aktiver). Visse typer aktiver må imidlertid ikke gøres til genstand for arrest (eller må kun delvist gøres til genstand for arrest). Den manglende mulighed for at foretage arrest vil enten være fastsat i lovgivningen eller følge af aktivernes art eller af den indbyrdes forbindelse mellem aktiverne og skyldneren.

En fortegnelse over de aktiver, der ikke må gøres til genstand for arrest, er anført i retsplejelovens artikel 1408. Disse aktiver omfatter kort sagt skyldnerens grundlæggende behov, genstande, som skyldneren behøver for at fortsætte sin uddannelse eller sin egen eller sine børns erhvervsuddannelse, skyldnerens erhvervsmæssige udstyr, genstande, der er nødvendige for at udøve skyldnerens religionsfrihed, samt madvarer og brændstof. Retsplejelovens artikel 1410, stk. 2, indeholder en oversigt over de beløb, hvori der ikke kan foretages arrest. Disse beløb omfatter familieydelse og indtægter til opretholdelse af eksistensminimum.

Der kan kun delvist foretages arrest i skyldnerens løn og tilsvarende indtægter. De pågældende beløb er fastsat i retsplejelovens artikel 1409, stk. 1, og justeres hvert år i et kongeligt dekret under hensyntagen til forbrugerprisindekset. I retsplejelovens artikel 1410, stk. 1, udvides anvendelsesområdet for de beløb, hvori der delvist kan foretages arrest, til ligeledes at omfatte indtægtskilder som f.eks. underholdsbidrag, pension, arbejdsløshedsydelse, ydelse i forbindelse med arbejdsulykker eller invaliditet.

Aktiver, hvori der kan foretages arrest, udpeges af en af rettens embedsmænd, der opfører aktiverne i et officielt dokument med henblik på eventuelt senere salg, medmindre det lykkes en af rettens embedsmænd at indgå en aftale med kreditoren. Det er strafbart og strengt forbudt at bortskaffe eller skjule genstande, der er opført på en af rettens embedsmænds liste.

B. Beslaglæggelse

Retten kan afsige kendelse om retslig beslaglæggelse, når det drejer sig om løsøre, hvori der er foretaget arrest, når det drejer sig om løsøre eller fast ejendom, hvor ejerforholdet er genstand for en tvist mellem to eller flere personer, eller genstande, som en skyldner har tilbudt for at indfri gælden (den civile lovbogs artikel 1961).

C. Foreløbige retsmidler

Procedurer om foreløbige retsmidler kan anvendes til afgørelse af alle sagstyper. Dommeren ved domstolen i første instans har beføjelse til at behandle enhver form for private tvister inden for det civilretlige område. Arbejdsretlige og erhvervsretlige tvister skal behandles af dommeren ved henholdsvis arbejdsdomstolen og handelsdomstolen.

Familiedomstolen kan træffe afgørelse om presserende, foreløbige retsmidler for samlivsperiodens varighed, f.eks. vedrørende familiens hjem, børnene eller børnenes ejendom. Denne bestemmelse finder alene anvendelse på ægtefæller (den civile lovbogs artikel 223, stk. 1) og på retligt anerkendte samlevende (den civile lovbogs artikel 1479, stk. 1), men ikke på faktiske samlevende.

D. Foreløbig fuldbyrdelse

I princippet kan alle domme gøres til genstand for foreløbig fuldbyrdelse, hvis en dommer afsiger kendelse herom, undtagen i sager, hvor den foreløbige fuldbyrdelse er forbudt ved lov (retsplejelovens artikel 1399).

3.2 Rettsmidlernes virkning

A. Arrest

Ejeren af de pågældende aktiver mister ikke ejendomsretten eller nydelsesretten (brugsret, leasing, afkast eller ususfructus) til de genstande, hvori der er foretaget arrest. Den eneste begrænsning er, at ejeren hverken må sælge eller belåne de pågældende genstande. Det forhold, at skyldneren ikke har råderet over de pågældende genstande, indebærer, at enhver handling, som skyldneren udfører, og som ikke er i overensstemmelse med det forhold, at vedkommende ikke har råderet, fortsat vil være gyldig, men ikke kan gøres gældende over for kreditoren ifølge dommen. Kreditoren kan derfor se bort fra enhver handling af denne art og kan fortsætte, som om ingen af disse handlinger havde fundet sted.

B. Beslaglæggelse

Som det er tilfældet med hensyn til enhver anden form for sikkerhed i retsligt øjemed, indebærer beslaglæggelse, at genstanden overgives i en forvalters faktiske varetægt. Forvalteren må udelukkende udføre handlinger med det formål at bevare de pågældende genstande.

C. Foreløbige retsmidler

Ikke relevant

D. Foreløbig fuldbyrdelse

Foreløbig fuldbyrdelse betyder, at dommen vil blive fuldbyrdet på trods af, at det er muligt, at den bliver ændret, efter der er indgivet en appel eller gjort indsigelse. Sagsøgeren bærer den risiko, der er forbundet med fuldbyrdelsen (se ovenfor).

3.3 Rettsmidlernes gyldighed

A. Arrest

Der er fastlagt begrænsninger for foretagelse af arrest, og arrest vil i princippet have en gyldighedsperiode på tre år. Dommeren i sager om arrest kan fastsætte en kortere gyldighedsperiode. Arresten kan forlænges, forudsat at den oprindelige frist ikke er udløbet. Denne forlængelse af fristen, der faktisk er en udsættelse af den oprindelige frist, er tilladt, såfremt der foreligger gyldige begrundelser herfor, og situationens uopsættelighed er uændret.

B. Beslaglæggelse

Loven indeholder ingen frister for beslaglæggelse. Såfremt der ikke længere er risiko for, at genstandene ikke kan bevares i deres oprindelige tilstand, og der ikke foreligger risiko for, at der ikke bliver fundet en endelig løsning, ophører beslaglæggelsen.

C. Foreløbige retsmidler

Loven indeholder ingen bestemmelser om en fast gyldighedsperiode for foreløbige retsmidler. I den endelige afgørelse af tvisten kan eventuelle foreløbige retsmidler, der er iværksat, blive stadfæstet eller ophævet.

D. Foreløbig fuldbyrdelse

Ikke relevant.

4 Mulighed for appel af kendelser om retsmidlerne

A. Arrest

Såfremt dommeren i sager om arrest afviser at give tilladelse til at foretage arrest, er den part, der har fremsat begæring om foretagelse af arrest, berettiget til at appellere denne afgørelse, hvilket skal gøres senest en måned efter den dato, hvor vedkommende bliver gjort bekendt med afgørelsen (retsplejelovens artikel 1419, stk. 1, og artikel 1031). Sagen vil blive behandlet på samme måde som ved den oprindelige ret, og dommen vil blive afsagt på et lukket retsmøde. Såfremt arresten stadfæstes ved appel, skal en skyldner, der ønsker at gøre indsigelse mod en kendelse om arrest, appellere sagen til appeldomstolen ved at indgive tredjepartsindsigelse.

Hvis dommeren i sager om arrest giver tilladelse til at foretage arrest, er skyldneren eller enhver interesseret part berettiget til at indgive tredjepartsindsigelse mod denne afgørelse (retsplejelovens artikel 1419). Tredjepartsindsigelser skal indgives senest en måned efter datoen for forkyndelsen af afgørelsen om tilladelse til at foretage arrest og behandles af den dommer, som traf den omtvistede afgørelse (retsplejelovens artikel 1125). Medmindre dommeren i sager om arrest tillader, at fuldbyrdelsen af dommen udsættes, har tredjepartsindsigelser ikke opsættende virkning.

B. Beslaglæggelse

Bestemmelserne om beslaglæggelse finder ikke anvendelse på de tilfælde, hvor parterne indbyrdes har indgået aftale om beslaglæggelse.

Retslig beslaglæggelse udmønter sig i form af en afgørelse, der træffes af en dommer, og over for hvilken der kan iværksættes retsmidler i overensstemmelse med retsplejelovens bestemmelser.

C. Foreløbige retsmidler

Enhver part, der er blevet negativt berørt af en afgørelse truffet i sager om foreløbige retsmidler, er berettiget til at gøre indsigelse eller indgive en appel.

Appeller af afgørelser truffet af dommeren ved domstolen i første instans eller en handelsdomstol behandles ved appeldomstolen. Appeller af afgørelser truffet af en dommer ved arbejdsdomstolen forelægges arbejdsdomstolen.

Såfremt en retssag er blevet indledt ved en stævning eller frivilligt fremmøde, skal der være gjort indsigelse eller indgivet appel senest en måned efter datoen for forkyndelsen af afgørelsen. Såfremt underretningen om afgørelsen blev givet i form af en skrivelse fra retten, skal en eventuel indsigelse eller appel være indgivet senest en måned efter underretningsdatoen.

D. Foreløbig fuldbyrdelse

Det er ikke muligt at appellere afgørelser om foreløbig fuldbyrdelse. Dommeren ved appeldomstolen må under ingen omstændigheder nedlægge forbud mod eller udsætte fuldbyrdelsen af en dom (retsplejelovens artikel 1402).

Sidste opdatering: 24/10/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.